

Luonnos hallituksen esityksestä laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta: koronavirusepidemian tartuntaketjujen jäljittämistä ja katkaisua tehostava altistuneiden tunnistusjärjestelmä

VN/10579/2020

Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta ETENE

Lausunto 1.6.2020

Esityksessä olisi hyvä vielä selkiyttää mobiilisovelluksen tavoite ja sen tuomat hyödyt ja haitat eri osapuolille. Sovelluksen kehittämiseen käytettäviä resursseja on esimerkiksi punnittava suhteessa siihen, että tois-
taiseksi näyttöä mobiilisovelluksen hyödyistä tartuntatautiin liittyvän epidemian hallinnassa on niukasti. Esityksessä käsitellään tiettyjen väestöryhmien ja ylipäättään kaikkien oikeutta ottaa mobiilisovellus käyttöön. On tärkeää ymmärtää, että mobiilisovelluksen avulla ei voi vaikuttaa omaan sairastumisriskiin tai koronaviruksen aiheuttaman vakavan taudin riskiin. Kyse on ihmisen oikeudesta olla mukana hallitsemassa epidemiaa ja oikeudesta suojata muita tartunnalta mobiilisovelluksen tuottamien tietojen avulla. Sovelluksen merkitys yksilötasolla muuttuu täysin, mikäli esimerkiksi riittävän aikaisin aloitetulla lääkityksellä pystyt-
täisiin lieventämään taudinkuvaa.

Esityksessä ei anneta tarkkoja tietoja siitä, kuinka laajalla säteellä Bluetooth-yhteys kerää tietoja lähikontakteista. Oletettavaa kuitenkin on, että niin sanottuja vääriä hälytyksiä tulee merkittävä määrä (esimerkiksi siten, että säde on taudin tarttumista ajatellen kohtuuttoman suuri tai että lähikontakteiksi tulkittujen välissä onkin seinä tms.). Tulee huolellisesti arvioida, onko ajankäytöllisesti ja epidemian hallinnan kannalta mielekästä sisällyttää mobiilisovelluksen keräämiä lähikontaktitietoja niin sanottujen jäljittäjien työkenttään. Mobiilisovellus voitaisiin sen sijaan nähdä jäljittäjien työtä täydentävänä erillisenä keinona hallita epidemiaa, joka voi auttaa myös sairastuneelle tuntemattomien todellisten lähikontaktien tavoittamisessa. Sovellukselta varoituksen saaneiden omaehtoiset kontaktien vähentämiseen liittyvät toimenpiteet auttaisivat tällöin osaltaan epidemian hallitsemisessa. Tämä edellyttää sitä, että kaikki varoituksen saaneet saavat automaattisesti kattavan ohjeistuksen siitä riippumatta, antavatko he tietoja omasta altistumisestaan terveydenhuoltojärjestelmälle.

Huomioiden, että mobiilisovellus tulee antamaan merkittävän määrän niin sanottuja vääriä hälytyksiä, karanteenipäätöksen antaminen pelkän mobiilisovelluksen kautta saadun varoituksen perusteella ei liene tar-
koituksenmukaista. Sen sijaan varoituksen saaneille olisi hyvä antaa automaattisesti ohjeistus omaehtoi-
sesta kontaktien vähentämisestä yhdessä niiden tietojen kanssa, jotka liittyvät koronaviruksen testaukseen, sen aiheuttaman taudin oireisiin ja hoitoon hakeutumiseen. On huomattava, että kaikilla ei ole mahdolli-
suutta älylaitteiden käyttöön erilaisten rajoitteiden tai taloudellisten syiden vuoksi.